

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhd. Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefranțate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de treiuri 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 9163 Bis. 1915.

Circular

către toate oficiile parohiale și protopresbiterale, apoi către direcțiunile școalelor noastre medii, școalei comerciale și a seminarului arhidiecezan.

Observând și Preasfințitul nostru sinod episcopesc, că în școalele noastre nu se pune acel pond și pe creșterea religioasă, care se pune în școalele celorlalte confesiuni din patrie, și considerând aceasta de o mare daună pentru biserica noastră, s'a văzut îndemnat pe calea Preaveneratului Consistor Metropolitan a stăru la toate consistoarele eparhiale, pentruca în toate școalele noastre, chestiunea creșterii religioase-morale a tineretului nostru să ocupe primul loc între obiectele de învățământ, ca așa în tinerei noștri să se întăreasă tot mai mult simțul religios.

Și în adevăr, dacă și cele mai înaintate popoare, ca de exemplu germanii, englezii și maghiarii, pun atâtă preț pe religie, atunci noi cei mult rămași înapoia acelora să desconsiderăm puterea cea mare a religiunii străbune?

Desconsiderând noi creșterea religioasă-morală a tinerimeei, am păcătui chiar și în contra noastră însine, deoarece știut este, că numai credinței în Dumnezeu avem a multă exiștență noastră de atâta veacuri furtunoase, câte au trecut peste noi, și că tot ea va fi și în viitor baza exiștenței și a viitorului nostru.

De aceea prin aceasta îndatorăm pe toți preoții, profesorii și învățătorii noștri, ca pe viitor să stăruie cu cuvântul și cu exemplul lor la cultivarea simțului religios al tinerimeei noastre în măsură tot mai mare, căci tinerimea de azi va fi poporul nostru de mâne.

Preoțimea, profesorimea și învățătorimea noastră să nu uite nici pe un moment, că dacă poporul nostru susține cu mari jertfe biserici, nu o face aceasta numai pentru săvârșirea cultului religios, ci și pentru întărirea lui în sfânta credință.

De asemenea să nu uite, că dacă poporul nostru susține și școalele confesionale de tot felul, face aceasta nu numai pentru luminarea tinerimeei, ci și pentru buna creștere în duh religios.

Astfel fiind, dacă din nefericire s-ar afla și atare preot sau învățător, care n'ar face aceasta, ar fi că și servitorul acela, pe care trimițându-l stăpânul seu să are și să samene holda, el ar lăsa-o părăginită, păgubind pe stăpânul seu nu numai prin luarea plății fără de muncă, dar și prin pierderea folosului holdei. Ce nume și ce soarte merită un astfel de servitor, puteți judeca și voi.

Deși credem, că preoțimea, profesorimea și învățătorimea noastră, pătrunsă de importanța cea mare a creșterii tinerimeei în spirit religios-moral, va împlini și misiunea aceasta măreată pentru preamărirea lui Dumnezeu și

pentru consolidarea și întărirea sfintei noastre biserici, totuși, pentru orientarea și controlarea celor chemați dispunem următoarele:

Propunerea religiunii în școalele poporale, susținute de biserica noastră după normele din vigoare, fiind pusă în sarcina învățătorimiei noastre, controla despre cum își face învățătorimea datorința aceasta are să o ecsercute preoțimea noastră.

Este deci o datorință deosebită a preoțimei noastre, ca să viziteze căt mai des școala noastră confesională, și în calitatea de paroh, dar și în calitatea de director de școală local, cu care ocaziune va căuta să se convingă în general despre întregul mers al învățământului, în special însă despre instrucțiunea în religiune și în cântările bisericești.

Pe lângă aceasta preoțimea va stăru, ca tinerimea școlară să fie condusă de învățător în bună rânduială la sfânta biserică în preseara Dumnezelor și a sărbătorilor, la vecernie, apoi în ziua sărbătorilor la sfânta liturghie, și să cânte împreună răspunsurile vecerniei și cele ale liturghiei, pentruca aşa din frageda pruncie tinerimea să fie ținută în strânsă legătură cu biserica.

O astfel de creștere religioasă-morală nu va rămâne fără de efecte bune, mielușei de azi, crescându-se în frica lui Dumnezeu, în iubirea de biserică, vor devine turma de mâne, însă cu credință în bunul Dumnezeu, crescându-se în evlavie, în viața bisericească, în iubirea cântărilor bisericești, în iubirea sfintelor slujbe bisericești, cum au fost moșii și strămoșii noștri.

Despre aceea, cum și-a împlinit învățătorul aceasta datorință, parohul va face raport la finea anului școlar oficiului protopopesc, iară acesta consistorului.

Creșterea religioasă-morală a tinerimeei din școalele noastre confesionale mai finală (gimnaziu, școala reală, școala comercială, seminarul arhidiecezan) este pusă în mâinile tuturor profesorilor noștri în general, și nu numai în aceea a catehetelor.

Ei au să premeargă cu pildă bună, nu numai cu cuvântul, ci și cu fapta, după cuvintele din Evanghelie: «Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune să preamăreasă pre Tatăl vostru cel din ceruri». (Mateiu c. V. vers 16).

Cele zise la școalele elementare au și aici aplicare, anume, elevii să fie conduși de către profesori la biserică la sfânta liturghie, și să cânte răspunsurile liturghice împreună, imitându-se și în aceste școale de timpuriu în ritualele bisericii noastre.

Profesorii să premeargă cu pildă bună, însotind și ei pe elevi la biserică, și apoi la timpul prescris, împărtășindu-se și cu sfintele taine.

Direcțiunile acestor institute au să controleze cu stricteță creșterea religioasă-morală a elevilor, mergerea lor la sfânta biserică, cântarea lor în biserică, pilda bună ce o dau profesorii.

sorii prin cercetarea bisericii, și despre aceasta, la finea anului școlar, să facă consistorului raport special.

In școalele, cari nu sunt ale noastre, cum sunt școalele elementare de stat, comunale ale celorlalte confesiuni, ale reuniunilor private, apoi școalele de meserii și cele mai înalte străine, religiunea și prin aceasta creșterea religioasă-morală a tinerimii noastre este în mâna preoțimei, care e chemată să o îngrijească cu toată conștiințoza.

Controla o au protopopii, cari mai ales la luarea examenelor anuale au să se informeze despre sporul făcut în studiul religiunii, făcând la consistor raport despre cele ce au aflat.

Dorind consistorul a promova creșterea religioasă-morală a tinerimei în școalele de ori ce categorie, aşteaptă, ca în firul celor arătate în acest circular fiecare factor chemat, învățător, preot, profesor, catehet — să-și împlinească cu conștiințoza, cu frica lui Dumnezeu, datorința pentru binele bisericii, al poporului și al patriei noastre.

Sibiu, din ședința consistorului arhidicezan, ca senat școlar, ținută la 8 Octombrie, 1915.

Ioan Metianu m. p., arhiepiscop și mitropolit.

Tragedia Sârbiei.

— Recapitularea evenimentelor. —

I.

La 28 Iunie 1914 a fost săvârșit în Sarajevo dublul asasinat asupra arhiducelui *Francisc Ferdinand*, moștenitorul tronului austro-ungar și asupra soției sale, ducesa de Hohenberg. «... Nici o crimă n'a stârnit vre-o dată o oră mai adâncă și mai generală în Europa, nici una n'a fost mai puțin justificată. Simpatia pentru Austro-Ungaria a fost universală. Atât guvernele, cât și opinia publică a Europei au fost gata pentru a susține Austria-Ungaria în orice măsurăorică de severă, ce ar fi crescut de necesar a lua pentru pedepsirea ucigașului și a complicitelor săi».

(Cartea albastră engleză.) «... Scurt timp după asasinat, ancheta a dovedit lumiții îngrozite, că complotul a fost pregătit și înlăuntrat la Belgrad, cu concursul unor ofițeri activi și al unor persoane oficiale sârbești și s'a executat cu arme din arsenalul armatei sârbești. Pentru a treia oară în decursul celor din urmă 6 ani Sârbia aduce Europa în acest mod la marginea unui răsboiu universal».... (Cartea albă germană.)

De data aceasta răsboiu n'a mai putut fi evitat, căci solidarizarea Rusiei cu asasinii dela Sarajevo a zădărnicit localizarea conflictului prin pedepsirea exemplară a țărei, al cărei guvern se făcuse culpabil de complicitate în atentatul comis contra moștenitorului tronului țărei vecine. Crima săvârșită n'a fost o faptă izolată, ci unul din multele efecte ale propagandei pansârbești, «care în Bosnia

și Herțegovina lucra prin trădare, revolver și bombe». În Sârbia argumentele politice nu sunt scrisul și vorba, aceste manifestări platonice sunt prea slabe pentru un popor, a cărui stare de incultură și inconștiință nu și găsește asemănarea decât în marea imperiu slav delă nord. Astfel și ideia naționalistă se manifestă printre înținsă organizație revoluționară în provinciile austro-ungare, a căror stăpânire se răvnea. În același guvern, care proteja acum mișcarea subversivă și înlesnea actele teroriste, făcuse în 1909 declarația solemnă, că «Sârbia, urmând sfatul marilor puteri, se obligă să părăsească atitudinea de protestare și de rezistență, pe care a adoptat-o relativ la anexarea Bosniei și Herțegovinei, și promite să trăiască pe viitor cu Austro-Ungaria pe baza relațiilor de vecinătate amicală».

La 28 Iulie au început ostilitățile între Austro-Ungaria și Sârbia, cari au fost însă întrerupte, când Rusia, cu o armată colosală, a atacat Austro-Ungaria și a silit această putere să-și concentreze aproape toate forțele la frontieră orientală. Situația Sârbiei se îmbunătățise astfel mult prin aceea, că slabele detașamente austro-ungare, lăsate pe frontul Dunărei, Savei și Drinei, n'aveau altă menire, decât a împiedeca o eventuală ofensivă sârbească. În timpul acesta Sârbii au putut lucra în linie la măsurile de apărare în contra unui nou atac din partea Austro Ungariei. De altfel aproape întreg teritoriul Sârbiei e străbătut de munți, cari sunt încă cea mai bună apărare naturală, mai ales pentru un popor obișnuit în decursul atât generații cu luptele mici de bande în contra dușmanilor mai numeroși și mai bine înarmați.

Ofensiva rusească a perdit foarte repede din vigoarea ei inițială și grătie eroicei rezistențe austro-ungare în Carpați, planul marelui duce Nicolae de a trece prin Transilvania și a uni armatele sale cu cele sârbești, a eşuat. Cu chipul acesta o parte din trupele austro-ungare, cări luptau în Galicia, au putut fi luate de pe acest front și întrebunțate în a doua expediție în contra Sârbiei, care a început pe la mijlocul lunei Noemvrie. Luptele au fost extrem de crâncene și dificultățile terenului au ajutat în mare măsură poporul, care își apăra cu desesperare solul său. Totuși Belgradul a căzut la 2 Decembrie, după o rezistență înverșunată.

In timpul acesta însă ofensiva austro-ungară și germană în Polonia dușese la victoriile dela Lovic și Lodz, și spre a beneficia căt mai mult de situația aceasta favorabilă, trupele germane și austro-ungare trebuiau se continuă urmărirea inimicului înfrânt cu efective căt mai mari. De aceea austro-ungarii au retras trupe din Sârbia pentru a le duce în Polonia, și la finea anului trecut au evacuat aproape întreg teritoriul sârbească. In luptele cu ariergardele austro-ungare Sârbii au avut pierderi imense și lipsă

de personal și material sanitar a contribuit la decimarea lor. Tot în epoca aceasta s-au ivit acolo și epidemiiile de holera și tifos exantematic, cari au făcut ravagii, atât în rândurile armatei, cât și în populația civilă. Spitalele erau arhiplante de răniți, iar insuficienta organizație sanitată și murdăria tipică sărbească au ridicat mortalitatea la răniți și bolnavi la cifre fantastice.

Dela a doua ofensivă austro-ungară în Sârbia atenția noastră a fost cu desăvârșire distrasă din țara în care au început primele ostilități ale răboiului european. Frontiera austro-ungară-sârbă rămăse numai cu numele un front de luptă. În realitate ambiii adversari s-au menținut în defensivă, ceea ce însemna o inacțiune totală.

In timpul acesta pe celelalte fronturi, — cu deosebire pe cel oriental, — operațiunile își urmăru cursul lor și luau dimensiuni gigantice, ce cuprindea terenuri de câteva ori mai mari decât întreaga Sârbie. În lupta aceasta titanica mică Sârbie nu avea și nu putea avea vre-un rol. Ea trebuia să rămână în aşteptarea desfășurării răboiului, iar după sfârșitul acestuia ar fi impărtășit soarta aliaților ei, fie ca învingători, fie ca învinși.

Dar în timpul campaniei noi obiective strategice au fost create. Pentru a veni în ajutorul Rusiei, care duse mare lipsă de muniții și material de răboiu, împărtita-întellegere se vedea silnică să dea o importanță capitală atacului Dardanelelor. Cu toate, că pierderile suferite acolo se ridicau la jumătate din efectivul trupelor debarcate, cu toate că flota aliată a plătit încercarea temerară de a forța strâmtorile cu sacrificiul a zece din cele mai mari unități: în interesul aliațului dela nord nu se putea renunța la deschiderea Mării Negre.

Inca unul. Nu numai bătrânu lord Courtney și-a ridicat cuvântul în favorul păcii în casa de sus a Angliei, ci și lordul Loreburne, un om cu multă vază și cu multe parale. Acestea au spus în casa de sus din Londra următoarele: «Situatia stă în întreagă istorie fără păreche. Fiecare națiune mare crede, că răboiul i-a fost impus, și toate sunt de credință, că dreptatea e pe partea lor, deci trebuie se lupte până la învingere. Perderile în oameni se urcă până acumă în morți și răniți la cincisprezece milioane, iar multele mii de milioane ale datorilor de răboiu vor schimba cu totul civilizația. Dacă se mai continuă răboiul până la infinit, va urma revoluția și anarhia. Teritoriile mari de pe continent vor devine puști și vor fi locuite de moșnegi, femei și copii. De o deosebită construcție trebuie se fie omul, care prinzând prima ocazie onestă nu ar căuta se împedece acest răboiu de devastare, care formează nefericirea cea mai mare ce a putut atinge

omenimea!» — Frumoase și înțelepte cuvinte. Dar de ce oare n'au fost ele rostită înainte de începerea răboiului, ci abia acumă, când Anglia nu mai are perspective de a și învingătoare din răboiu?!

Răboiul.

Telegramele ultime ne spun, că la frontul dela răsărit căteva atacuri nove ale trupelor rusești au fost respinse cu bravură și că la frontul dela apus nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. Aci situația e tot neschimbăță.

La frontul italian atacurile dușmanului s'au continuat cu multă vehemență asupra capului de pod dela Görz și dela Tolmein, precum și la Doberdo, dar toate au fost respinse de vitezele noastre trupe. Italienii au avut de nou perdeți mari.

In Sârbia trupele noastre și cele germane înaintează neîntrerupt, deși cu mare greutate, din pricina drumurilor rele, a frigului și a zăpezii. Unele înălțimi au fost luate cu asalt dela Sârbi. Înaintează frumos și trupele bulgare, cari au ocupat orașul Pristina. Bulgarii au capturat dela Sârbi foarte multe vagoane, încărcate cu muniție, iar în Niș au găsit îngropate arhivele statului sărbesc, cu acte de extremă importanță. E vorba, ca guvernul sărbesc și regele să se refugieză în Italia. Între Bulgari și Francezii trimiși în ajutorul Sârbiei se dă luptă grea la Gradsko-Veles.

Din viața societății „Andrei Saguna“.

De Dr. Gh. Comşa.

(Urmare.)

Această idee nu s'a dus la înăplinire, dar societatea si-a făcut cursul său regulat, ba chiar mult îmbucurător. În anul 1901/02 sub conducere cu tact deplin a prof. Dr. Gheorghe Proca astăzi asesor consistorial și a vice-președintelui Gheorghe Tulbere, astăzi asesor consistorial în Oradea-mare, societatea s'a distins mult și mai ales pe teren literar. Din raportul comitetului se face evident, că intrarea elementelor mai distinse în seminarul „Andrei Saguna“ se resimte cu deosebire în activitatea literară a societății.

Aceasta se continuă și în anii următori, dar mai ales în anul societar 1903/04.

In anul acesta dăm de momente foarte însemnată pentru societatea de lectură. Se poate un nou sprijin pentru edarea unui almanah al societății. Încurajările vin de prețut deinea și mulți bărbăți de frunte ai noștri sunt aplicati bucurios a scrie că ceva pentru almenh. I. P. S. Domnul Arhiepiscop și mitropolit al nostru Ioan Mețianu și istoricul Alexandru Mocioni, prof. Simion Popescu, Nicolae P. Petrescu, Nicolae Ivan Grigorie Pleșoiu, Ioan Teculescu și alții sunt gata și da cinstă mare membrilor societății prin articoli subscrizi.

Acest sprijin se va aduce pentru nsemnatatea ce o au dat bărbății însemnatii și neamului societății noastre de

lectură, care cu adevărat culmea o va atinge atunci când va veni vremea, ca fiecare fost membru al ei, — după ce l-a rănduit bunul Dumnezeu în oarecare parte, — să se facă membru fundator al societății.

Cu privire la edarea almanahului scriitorul literar și criticul valoros Ilarie Chendi, educându-și amintire, că a fost cândva și el membru al societății, a primit cu dragoste ideea tinerilor și într-o scrisoare adresată societății și-a dat părerea, dorind ca almanahul să se infășeze publicului românesc cu un „caracter mai ardeșnic”, dacă se poate, rămanând o icoană a vieții inteligețiale și sociale de aici.. Caracterul său a preotului și invățătorului; schițe sau studii despre raporturile acestora cu poporul; ceva psihologie populară; moravri și literatură din popor. În sfârșit tot ce-ar putea face, ca almanahul să fie un capitol nou din viața Ardealului*.

Cum vedem dară, sprijin aveau tinerii, numai că în sinul comisiei ales pentru edarea almanahului, se născ diverse genete de păreri. În urma acestor împărechieri 3 autori își retrăg lucrările: Alexandru Mocioni, Simeon Popescu și Ioan Teculescu. A rămas deci, ca urmări să edea istoricul societății din prilejul centenarului marei Andrei, ceea ce încă a rămas numai o dorință nerealizată. Alții vor să edeze Almanahul în 1905, când să se împlină 40 de ani dela înființarea ziarului „Speranța“, dăr și voința lor a rămas în rândul dorințelor nămplinute.

Dar anul 1904 mai este însemnat și în urma unei imprejurări, care s'ar datează de la începutul lui 1900 și 1901 și-a rămas cu totul satisfăcut din cetearea articol lor buni ce i-a aflat. I-au plăcut mai ales lucrările intitulate: „Starea Românilor după 1700“, — „Înfluența muzicei asupra inimii“, — „Rolul mamei în educație“, — „Duoza poeziei populare“, și alte lucrări; și într-o scrisoare adresată societății își exprimă părerea de bine, că studiind nivelul cultural și literar al societății, la astăzi mai pe sus de cum credea.

Acest ilustru membru răposat al „Academiei Române“ donează în tot anul cărti societății noastre de lectură, și aneaste o face din o adâncă convincere, că merită societatea de lectură tot sprijinul, de care are nevoie și din punct de vedere de ceteră. În poate fi și își este societatea de lectură totdeauna multătoare și să se aducă cu drag amintire de venerabilul ei sprijinitor, care și la adânci bătrânețe participă cu drag la ședințele publice, aranjate de societate. Trebuie să se societatea recunoascătoare prin aceea, că se va năzui a lucra din răspunderi, pentru că să poată trimite în mijlocul poporului românesc multi oameni conștienți de o chemare alesă și înălță, de o chemare, care e merită să facă și veni în urma povestei întunecate a pănii din trecut, o istorie falnică în viitor

* Scrisoarea adresată Societății ar merită să fie publicată în întregime, pentru că e și unu fost membru, ale cărui scrieri „Academia Română“ le va publica.

oaselor poenesc mai puțin și mișcările se execută usor, peatură expansiunea mușchilor se mărește și articulațiile se pot întinde.

Circulația săngelui prin activitatea corporului, devine mai vie. Ear săngele dăruște nu numai viață în formă de oxigen și substanțe nutritoare, ci și curată testăturile de necurăție și materile otrăvitoare ce s'au adunat într-oasele.

Miscarea inviorează și restabilește organismul. Digestiunea, slabitatea la bătrâni se îmbunătățește. Omul este mai prezentabil și pare că întinereste vîzând cu ochii.

Alătura activității corporale trebuie cultivată și activitatea sufletească. Amândouă sunt necesare și se completează una pe alta, pentru a susține văojoșa și puterea intelectuală și morală. Lucrarea corporului desvoală și întărește musculatura; lucrarea spirituală desvoală creerii. Prin nelucrare se străog la un loc substanțe otrăvitoare, care pricinuiesc boala și suferință mușchilor și ostenește creerii.

Lipsa de energie și de ambiiune se poate atribui totușu căva circulației reale a săngelui și digestiunii defectuoase. Bătrâni și unguri de multe ori eșă la mintea copilărească. Si cred că nu este nevoie, ca fiecare bătrân să dea să la asemenea stare.

E adevărat: omul nu trebuie să scape din vedere însușirile moștenite, datinile și împrejurările, unde trăeste. Însă este adevărat și aceea, că dacă cineva ascultă de

a urmășilor lui Traian, despre cari împărat Ioanuțiu a zis în anul 1121 în fața lumii întrăg: „Nos gerere et sanguine Romanen“.

Fie ca nilda adevărat nobilă a regreatului Dr. At. M. Marienescu să găseascăaderenți mulți!

Tot în anul 1904 societatea de lectură cu datul din 4 Martie 1904 este cheamă din partea Infocatului tinăr dela facultatea teologică din Cernăuti, Nicolae Bălan, acum doctor în teologie, profesor la seminarul „Andrei Saguna“ în secția teologică și redactor al „Revistei Teologice“, ca să și dea concursul la edarea unei reviste a tuturor studenților în teologie dela instituțile teologice gr. or. române din România și Austro-Ungaria. E o adevărată trompetă de chemare la munca acestăi idee a tinărului student în teologie, și de aceea societatea a și dat răspunsul cuvenit, dând o dovadă cum nu se poate mai puternică despre iubirea cu care a îmbrățișat ideea înființării revistei proiectate. Ar merita ca să apel, că și răspunsul, la vremea lor, să fie publicate.

Tot în anul acesta e poftă societății de lectură a lui parte la pelerinajul dela Putna, din prilejul împlinirii alor 4 veacuri dela moartea marei Stefan, dar nu i se permite, și astfel membrii societății au lăsat ca sentimentele lor de evlavie și pietate creștinăscă cu acea ocazie să vibreze tainic pe coardele inimii lor între zidurile seminarului „Andrei Saguna“.

Pentru a se vedea de la activitatea ei, — și să aranjez bine toate afacerile. Mai ales în afacerile de natură curat administrativă-i-a dat tot ceterul directorul actual al seminarului nostru, P. Cuviosia Sa, Dr. Eusebiu R. Rosca, arhimandrit, care n'a pregetat a ridica societatea la piedestal înalt, ca astfel să fie o „adevărată școală pentru elevii institutului și pentru deprinderile lor de execuție a afacerilor administrative în formă corectă“. (Un raport dela On. Director). Între anii 1890—93 directorul seminarial a lăsat toate actele săfătoare în arhiva societății și le-a selecționat „separând toate actele ce formau numai balast netrebuință“, iar actele care aveau că de măca valoare, le-a separat și aranjat în mod cronologic, până la finea anului societar 1902/903, dispunând, ca să fie induse în protocolul de esibile în mod cumulativ. Deasemenea a dispus, ca lucrările și racensiunile să fie asezate după an, așa, că societatea în cele administrative și în afacerile de ori ce natură a venit în acord deplin cu sătul. Statutele de sătăzi ale societății încă prin oboseli și munca plină de abnegație a P. C. Sale au căpătat forma de azi. Se poate zice că totă dreptatea și cu tot sentimentul de adevărat, că prin interesul deosebit al lui director seminarial, societatea ajuns răma la 1904 să fie la fel organizată într-toate cu alte societăți mai mari. Membrii societății, cari totdeauna și-au arătat recunoștință față de binefățorii lor, li-a aducere mai sincere multămîte. Cu datul din 30 Aprilie 1903 îl asigură societatea, că istoricul societății își va aduce cu drag amintire de toate căte a făcut în interesul societății. E măca aceasta recunoștință și aducere amintire pentru binele ce-l-a făcut în interesul societății și nici nu are trebuință de lauda elevilor seminariai, dar cel puțin acestea am tînt de lipsă a le face cunoșute, pentru că dacă există societatea de lectură cu organizația bună de azi, aceasta

regulele sănătății, are să culeagă bunele roade ale ascultării, și viața lui de sigur va avea mai lungă durată, decât atunci când nu urmează regulele acestea.

Amintim căteva regule din cele mai de recomandat:

Imbrăcămintea să fie comodă, va să zică și nici o parte a corpului hainele să nu te jignească; să marchezi în tact moderat și respirația ritmică. Dacă inspiră în vreme ce faci 3—4 pași, apoi reții răsuflarea alti doi pași, și respiră înțepător în următorii 2—3 pași, ai nimerit mijlocul, care adeseori repetă întărește plumanile și sporește rezistența și puterea de viață. (Sistemă numită Müller se poate urma cu mult succes).

Nimic însă nu înlocuiește aerul proaspăt. Lăzările în câmp și în grădină îl îmbrumă nouă și viocină. În deosebi dacă îl plac. Cu cat stii mai bine să pretișezi natura, cu atât mai ales să simțiști efectele sale binefăcătoare asupra trupului, sufletului și spiritului.

5. Alege imbrăcămintea potrivită! Să nu prea uită, că ori și cat de solid ar fi închegat corpul cuiva, cu vremea totușu sălabește.

Organismul delicat al minunatelor mașini nu mai poate în cele din urmă să funcționeze așa de ușor și de exact, deoarece aparatul regulator, cldura, să incinetă și să redus. Nesprăpat, apa rece, cum să arătat, îndreptea să păne la oarecare grad le-

FOISOARA.

Sfaturi pentru bătrâni.

— După Dr. P. A. de Forest. —

(Fine.)

3. Grijăte de temperatura corpului! Ca să trăești mult, trebuie să știi cum să-ți păstrezi căldura.

Pierderea prea repede a căldurii este dăunătoare atât pentru bătrâni, cât și pentru copii. Să unii, și alții sănătății; de aceea au să fie îndeobști îngrijiti și feriți de răceli.

Suprafata pielei, în raport cu greutatea mușchilor, este foarte mare la copil. La omul în vîrstă și tot cît așa. Temperatura scade, deținându-mă, izvoarele principale de căldură, sănătății și a birurilor influențește stricăcioase, la care sănătății exouisă fără încetare. Săngele este respons de suprafata corporului, circulația este încreștă, inclinația spre boale este mare, mai ales spre boale de stomac și plămâni, și de primejdioase pentru moșnegi.

Că să biruim florii frigului, avem două mijloace: 1. Mișcarea, care împedează sănătății de putere mai puțin și încetă circulația de la capul din apropierea cuptorului; fog că pot de orice spă rece, de aer friguros și poartă deosebită frică de curențul aerului... Ca să se apere de răceli, îngriță bătuturi calde, care le ruinează stomacul sălbăt.

Până când corpul produce căldură înălțătoare, ca să obțină temperatură in-

ternă de 37 grade Celsius, lucrul merge bine. Dar când temperatura scade (dimineață 35-8, seara 36-7), se observă semnele puterilor decăzute ale vieții: indispoziție, slăbiciune, lipsă de vîntă, mâni reci.

Scădereea aceasta de putere este mult semnificativă: Corpul se dovedește mai puțin hârnic într-o combinație numeroasă de microbii ce-l amenință și a birurilor influențește stricăcioase, la care sănătății exouisă fără încetare. Săngele este respons de suprafata corporului, circulația este încreștă, inclinația spre boale este mare, mai ales spre boale de stomac și plămâni, și de primejdioase pentru moșnegi.

Că să biruim florii frigului, avem două mijloace: 1. Mișcarea, care împedează sănătății de putere mai puțin și încetă circulația de la capul din apropierea cuptorului; fog că pot de orice spă rece, de aer friguros

să facă mai ales prin lucrarea plină de convingere aproape numai a unui singur om.

Până la anul 1904 deci societatea de lectură a ajuns în stare de a și regula afacerile sale în comun cu elevii secțiunii pedagogice, în model cel mai corect. Au continuat și de acum însântele elevii ambelor secțiuni să tenea sedințe comune și să se sfătuiească asupra programului de muncă ce-i așteaptă în viață, până în anul 1908/909 societatea elevilor seminariași s-a despărțit în două societăți coordinate, urmând a-și continua fiecare direcția sa.

In concluzul corpului profesoral Nr. 115 din 1907 se statorește anumite principii, pe baza cărora avea să se facă despărțirea, ceea ce să solicite și prin ordinul O. Direcționi din 14 Oct. 1908.

Așfel în 29 Octombrie 1908 Nr. 33, societatea a decretat, ca începând cu anul școlar 1909/10 despărțirea să fie încheiată.

In 14 Mai 1909 despărțirea era săvârșita și Prea Venerabil Consistor a învăținăt toate dispozițiunile privitoarela dânsa. Activitatea comitetului se separa de a comisăune literare, foia "Musa" se cassează, iar avearea societăți se imparte în două. Societatea de lectură "Andrei Șaguna" a elevilor din secțiunea teologică capătă obiecte, mobili în valoarea de 1440 cor., iar societatea de lectură "Andrei Șaguna" a elevilor din secțiunea pedagogică în valoare de 563 coroane, iar aceasta din urmă ca datorie în ce privește valoarea obiectelor a primit instrumentele muzicale.

La începutul anului societății 1909/09, adecăt înainte de despărțirea societății, biblioteca constă din 3439 opere în 4040 de volume. În decursul anului s-au selecționat 470 opere, parte fiind defectuoase, parte necorespunzătoare pentru biblioteca societății.¹

(Va urma.)

NOUTĂTI.

Convocarea dietei. După știrile prime din Budapesta, dieta ungăra va fi convocată în sesiune nouă de răsboiu pe 30 Noemvrie n. la Budapesta, iar nu pe 25 Noemvrie, cum s'a fost planuit dintru început.

Guvernul și scumpirea alimentelor. În curând va anunța un ordin al guvernului ungar cu raport la scumpirea articolelor de trai. Se vor lua măsuri asupra impotriva persoanelor, care scumpesc alimentele. În această chestiune guvernul va loata și un proiect de lege cu prilejul intrunirii parlamentului în ziua de 30 Noemvrie n. La ordinea zilei să se pună și alte proiecte de lege: despre indemnitate, despre ajutorarea funcționarilor de stat, de comitat și de orașe s. a. Miniștri de comerț, justiție și culte asemenea vor prezenta mai multe proiecte. Prin urmă sesiunea parlamentară, cu vacanță de Crăciun, va dura cam până la mijlocul lui Ianuarie 1916.

Prețul maximal al lemnului. Pe temeiul unui ordin al ministrului de agricultură, în comitatul Bihorului se vor stabili prețuri maxime și pentru lemn, — din cauza lăcomiei nesăturante a negustorilor de lemn.

¹ Vezi raportul general publicat în Programa anului 1908/9 la pag. 82.

nevia aceasta organică; — dar, afară de cele mentionate, avem să ne găsim și la o potrivită alegere a Imbrăcămintei.

Pielea ar trebui să săbă o temperatură egală de 31—33 grade Celsius: aceasta este regulă generală pentru ambele sexe, pentru tineri și pentru bătrâni. În acest scop ar trebui să trăim într-o climă statornică de 27—28 grade Celsius. Clima cu mult mai rece, unde ne sfidăm, ne constrângă să reparăm lipsa cu ajutorul Imbrăcămintei conforme.

Hainele au să fie mai subțiri, sau mai groase, mai multe sau mai putine, în conformitate cu sunțimpul, cu temperatura și cu trupul omului¹.

Imbrăcămintea are să corespundă sfaturilor și cerințelor următoare:

1. Să fie practic, când vine în atenție cu pielea să noioite; să se potrivească cu vîrstă, clima, sexul și cu felul de muncă al persoanei, pentru a ușura funcțiunile pielei.

2. Întreaga suprafață a corpului trebuie să fie acoperită egal; mâinile, picioarele și genunchii, care sunt indeosebi simitorii la frig, dacă cere trebuință, au să fie îmbrăcați mai groz.

3. Hainele să se acomodeze duovă forma cornului; ear nu corpul să intre cu deasila în haine moderne.

4. Greutatea imbrăcămintei să apese umerii, nu șoldurile.

Rectorul universității din București. Vineri s'a făcut în București slujba de rector universitar. Voturile cele mai multe le-a capătat rectorul de până acum, Tomo Ionescu, apoi Cantacuzino și Atanasiu. Se crede, că guvernul va numi rector pe cel din urmă.

Premiu de 27 mii de lei. Comitetele de lectură și administrație dela Teatrul național din București au distribuit premiul de 27 mii de lei între douăzeci de autori dramatici români. Vedem între cei premiați următoarele nume: Caragiale, Delavrancea, Davila, Anghel și Iosif, Goga, Zaharia Barbanu, C. Moldovanu, Duiliu Zamfirescu și.

Semn de pace. Guvernul român a dat voie tinerilor, cari din cauza evenimentelor erau reținuți în tară, să plece în străinătate și să-și urmeze studiile.

Colecție pentru universitarii săraci în urmă din răsboiu. Primul următoarele: Rectorul universității din București apelează la bunăvoie publicului să-l roagă să colecteze mijloace bănești, în scop de a întemeia fond de ajutorare, din care să fie sărișii universitarii săraci rămași fără ajutor sau afilatori în convalescență, până când vor fi earăsi în stare de-a se sustine din puterile proorii. Daruri primește și le chiteză în publicitate: Cancelaria rectorului dela universitatea din București, IV Egy tem. 1 — 3.

Se capătă lână. Comitetul săbian al reunii Crucea Roșie înținutează, că a susținut lână comandată, 70 kilograme, pentru confectionarea de lăuturi călduroase pe seama soldaților. Toata domenele, care voiesc să se folosească de o parte din lână săcăstă în scopul de mai sus, sănt rugate să se anunțe la stația de albituri a reunii, în strada Schew's nr. 26, înainte de amiază intre orele 10 și 12.

Alătura puterilor centrale. Partidul conservator din Iași a trimis domnul Al. Marghiloman o adresă, în care se cere, ca șeful partidului să se pronunțe categoric pentru intervenirea României în alătura puterilor centrale.

Mari pierderi. În retragerea sa armata sărbărească a trebuit să suferă pierderi mari. Cărurile militare sărbărești evaluatează aceste pierderi la 75 mii de oameni.

Năvala albanezilor. Numeroase trupe de albanezi au năvălit în Sârbia și își urmează drumul în interiorul țării sărbărești.

Se caută moștenitorii după individul, răpusat de mult timp în Dunăro dvăr, cu numele Mihai Novak pe seama căruia s'a trimis din America suma de cinci sute coroane dela o persoană numită John Bokos. Informație despre moștenitorii și despre Ioan Bokos, necunoscut în America, să se adreseze magistratului din Sibiu.

Răfugiați sărbi. În Turda-Săvarin se găsesc cam trei mii de refugiați sărbi, ear în satele din imprejurimea vreio opt mii. Autoritățile române și populația din partea locului se interesează de soartea neînorocitorilor. O parte dintre însă, în urma unor măsuri luate de autoritatele ungare, s'a napoia în patrie.

5. Stofele ușoare și moi sănt de preferit stofelor grele și dense.

6. Prea multe haine împedescă mișcările corpului.

7. Pentru persoane care au ajuns o vîrstă anumită, asemenea și pentru copii, sănt excelente lucrurile de lână. Acestea sănt mai călduroase decât bumbacul și jutul. Lână scuteste mai bine de răceala și vînt.

Din acest punct de vedere mătasa o copă locul al doilea, în report cu greutatea sa, mătasa este foarte durabilă și călduroasă. Atingerea ei este din cauza mai plăcute. Dar fiind prea scumpă întrebuintarea ei nu se poate generaliza. Mătasa aduce bune servicii în țări friguroase primăvara și toamna, precum și în țările supuse climei și himbăcioase.

E este o mare greșală, — în deosebi la femei, — când se îmbrăcă astăzi, de o parte a corpului este prea acoperită, ear altă parte e excesivă primăjdiei de a se răcă. Din acest obicei se nasc catarurile: guturul și celelalte răceli ale organelor respiratorie și digestive.

Sfășim cu ceea ce am zis la început. Unicele mijloace pentru lungirea vieții sănt: binecuvântarea Domnului și observarea exactă a legilor igienice.

N'au ce mâncă. Din Cetinie se vede, că numărul sărbilor fugiti în Munții Negru întrece suma de 50 mii; — ear sărisoara aceasta săracă n'are ce să le dea de mâncare.

Nou împrumut. În zilele de 1—31 Decembrie a. c. se va semna un nou împrumut de răsboiu în Franță. Suma împrumutului nu este fixată.

Intrunirea dumei. Se crede în cercurile rusești, că duma are să se intrunească la sfârșitul lui Noemvrie st. v. Sesiunea nu va fi de secură durată, de oarecum programul de lucrare este lungă; ear ministrii, în majoritatea lor, sănt de părere, că duma să înțină mai multe ședințe.

Dictatură militară. Regele Constantin al Greciei se zice, că ar fi declarat următoarele: Dacă Venizelos și sacerdtenii săi urmează să face și mai departe opozitie în contra politicii de neutralitate a guvernului, am să proclam dictatura militară. — Camera Greciei, după ultimele stiri, s'a disolvat. Alegările nouă au să se facă în 19 Decembrie.

Vagonul regal al principelui moștenitor. Între numeroasele lucruri cucerite dea sărbări, la ocuparea Cruceveșului, se găsește și vagonul de lux al principelui moștenitor Alexandru, care petrecuse în oraș cu câteva ceasuri înainte de intrarea trupelor germane în această localitate. Se pare că principelul a fost surprins, tocmai când își lăsă dej-nu!

Episcop prisoner. După o știre din Sofia, bugetul a prins pe episcopul Dosoftei al Nisulu. Episcopul sărbărește a fost dus la Sofia, de unde va fi internat într-o mănăstire din apropiere.

Vânzare de păstăioase. Din partea poliției orașului nostru se anunță, că făsone, mazore și linte se pot vinde în targurile de săptămână până în 25 Decembrie a. c. atât pentru trebuințele casei, cat și pentru negustorii, care se ocupă cu vânzarea în detaliu a păstăioaselor. Negustorii sănt îndreptătiți să vinde păstăioase numai în detaliu.

Ieșire din partid. Se anunță din Atena că 27 deputați venizelași au ieșit din partidul conducătorului lor. Astfel guvernul Scudului a obținut o mică majoritate în cameră.

Adevăruri eterne. Meditații, predici, conferințe. Cuvântări ocazionale, de Dr. Alexandru Nicolescu, secretar mitropolitan. Blaj. Tipografia seminarului, 1915. — Un volum de 232 pagini. Prețul 3.20 cor.

Soartea răsboiului european se decide în Egipt. Lordul Kitchener ar fi să fie comandanțul suorem al puterii armate engleze din Egipt. Se fac cumpărate sforțări din partea Angliei pentru apărarea canalului dela Suez. În zilele din urmă s'a trimis acolo mari transporturi de soldați și material de răsboi. În Londra se zice, că lupta purtată la canalul dela Suez va hotără soarta răsboiului. Înțreg canalul este transformat într-o fortăreață uriasă. Mii de oameni lucrează la munca de fortificare. Nu mai e secret în Anglia, că este vorba de o lungă linie de apărare, și pentru aceasta se prețină o cantitate enormă de muniții și de tunuri.

Prisonierii austro-ungari din Sârbia. Trupele bulgare, în victoria lor înaintare pe teritoriu sărbesc au liberat, cum se anunță din Sofia, un mare număr de prizonieri austro-ungari. La Niș auflat patru sute de soldați din noștri și în captivitate. Toti s'a bucurat, când au scăpat de lunga prisoare. În Pirot au fost liberați alti treizeci, care întrucăt privirea starea sanitară erau de compătim. Acești 30 erau toti slavi de naționalitate. Sârbi i-au tratat barbar; îi nutreau rau și-i trimiteau la lucrările cele mai grele de săvârșit. Hainele cădeau de pe dânsii în zdrobire, unii n'aveau nici ghete rupe. Povestesc, că autoritatele sărbărești au prigontat atât pe prizonierii slavi, că pe cei de alt naț. Prizonierii sărbi, liberați de bulgari, se vor întoarce în patrie.

Bioscopul Apollo va reprezenta numai Luni și Marti în 15 și 16 Noemvrie următorul program: La front, lupte și chipuri din răsboi. Film fabricat pentru Majestatea Sa Regelui, și aranjat de gărziozana din București sub protectoratul Altetei Sale regale arhiducesa Augusta, cu scop de binefacere pentru răsboi. Înaintea acesteia: un program de întregire. La reprezentările de după amiază prețurile obișnuite, iar la reprezentările de seara prețurile urcate.

Note și impresii.

Castane. Domnul redactor cumpără castane prăjite dela un bătrân, care îl cunoaște din earna trecută. După că eva minute cumpărătorul se întoarce la vânzătorul de castane și zice cam supărăt:

— Bine, omule! Mi ai dat earkș patru castane rele...

Bătrânul nu se tulbură și-i răspunde:

— Par că în gazeta dumitale, de redactor, nu sunt greșeli de tipar și mai multe!

Nervi și căferăte. Hindenburg, spaimărușilor, a zis odată, că răsboiul de acum este răsboiul nervilor. Altă dată s'a exprimat, că răsboiul acesta este răsboiul căilor ferate.

In curând au să circuleze regulat trenuri dela Hamburg până în Asia mică. Aceasta însemnează, că Anglia începe să tremure de năcaz. Căile ferate, de acest soi, sunt adecvă și spaimă englezilor.

Cărți și reviste.

Calendarul arhidiecezan. A apărut Calendarul arhidiecezan pe anul viitor 1916. Cuprinde, afară de partea calendaristică și afară de semantismul autentic al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, un material bine ales de povestiri, îndrumări, diverse lucrări interesante cu raport la timpul actual, poezii frumoase și a. Se găsește de vânzare la Librăria arhidicezană în Sibiu. Prețul 80 fil, prin poșta cu 20 fil. mai mult.

Revista Teologică, redactată de Dr. N. Bălan și Dr. S. Dragomir. Au apărut nr. 9—12 din 1915 cu eroul cuprins: Ostașii credincioșii în Noul Testament, de Dr. N. Bălan. Trei episcopi vechi ai Orășii-mari, de Gruia. Societăți pentru cultivarea raporturilor internaționale și a unui bisericesti, de Dr. N. Bălan. Predică la introducerea în parohie, de Iosif Pop. Predică pentru timpul răsboiului, de Dr. I. Felea. Propunerea părintelui Nezarie, de un preot. Un păcat și memoriile celorlalte, de Gh. Hentia. Pilde și esanări Mișcarea literară. Cronica. — Abonamentul pe an 10 coroane. Adresa: Dr. N. Bălan, profesor seminarial, Sibiu, strada Reissenfeld 11.

Teatru.

(x) Direcția teatrului nu se abate din calea lăsată de vre-o doi ani; în fiecare sămbătă se îngrijeste să pună pe afiș de regulă o piesă clasă.

Tinerimea școlară săbiană din clasele superioare ale diferitelor institute, fără desobire de naționalitate, formează în deosebi publicul la asemenea reprezentări alese din mari scriitori ai literaturii universale.

In față acestui public multumitor, care admira cu răvnă juvenilă modelele perfecte ale scrierilor antice și moderne, s'a reprezentat în actuala stagiu două opere, una de Lessing (Minna Borchheim) și alta de Schiller (Cabală și amor), totocmai ca în anul trecut.

Ar fi în interesul teatrului și al tinerimii să se introducă și la reprezentările operelor clasice oarecare variație. Aceasta s'a putut cu atât mai vărsos, cu cat răsboiul care a produs multă destrămare în sufletele popoarelor, totuși n'arebut să exalte din repertoriile teatrelor fruntești din monarhie și din Germania pe un Shakespeare și pe alti autori mari ai străinății.

Revenind la drama civilă a lui Schiller, constatăm că a fost studiată cum se cunosc. Blonda Luiza și doarei Losa și nobilul Ferdinand al duii Bucovăi sunt creații de seamă; lady Milford și doarei Günther, superbă și îndemanistică, a întrat pe colțele sale din anii precedenți. Wurm, păcătosul secretar, încredințat tot duii Thiele, s'a dovedit însă cu totdeauna, — (dar cu Franz Moor al Thiele ne

